

I BAMS (2017 Course) SUMMER - 2020
SUBJECT: SANSKRIT

Day: Wednesday
Date: 09.12.2020

52020-16845

Time: —
Max. Marks: 08

N.B.:

- 1) All questions are **COMPULSORY**.
- 2) You have to make $\sqrt{\quad}$ such kind of mark in the box of appropriate answer.
- 3) This question paper itself is an answer script you have to return to the supervisor **after 10 minutes**.
- 4) There is no **negative** marking.

Seat No. _____

Marks Obtained: _____

Jr. Supervisor's Signature: _____

Signature of the examiner: _____

Q.1 शरीरे ----- श्रेष्ठः ।

- a) ☐ चरकः
- b) ☐ सुश्रुतः
- c) ☐ वाग्भटः
- d) ☐ माधवः

Q.2 वयःस्थापनार्थं ----- तन्त्रम् उपयुक्तम् ।

- a) ☐ अगद
- b) ☐ वाजीकरण
- c) ☐ रसायन
- d) ☐ शालाक्य

Q.3 आधारः ----- ।

- a) ☐ एकविधः
- b) ☐ द्विधा
- c) ☐ त्रिधा
- d) ☐ चतुर्विधा

Q.4 साधकतमं ----- ।

- a) ☐ संप्रदानम्
- b) ☐ अपादानम्
- c) ☐ करणम्
- d) ☐ अधिकरणम्

P. T. O.

Q.5 ----- ब्रह्मरंध्रम् आरोहति अवरोहति ।

- a) ☐ प्रेरणया
- b) ☐ इडया
- c) ☐ पिंगलया
- d) ☐ सुषुम्नया

Q.6 भिषक् रूग्णाय ----- ददाति ।

- a) ☐ औषधस्य
- b) ☐ औषधाय
- c) ☐ औषधाः
- d) ☐ औषधम्

Q.7 राशिः शब्दस्य अर्थः ----- अस्ति ।

- a) ☐ मात्रा
- b) ☐ पर्वतः
- c) ☐ उच्चयः
- d) ☐ नाम

Q.8 ----- द्विवचनं प्रगृह्यम् ।

- a) ☐ ईत्
- b) ☐ एत्
- c) ☐ ऊत्
- d) ☐ ईदूदेत्

091220-m-coayu-pune

I BAMS 2017 Course SUMMER - 2020.

SUBJECT: SANSKRIT

Day: Wednesday
Date: 09.12.2020

52020-16845

Time: 10.00 A.M To 1.00 P.M.
Max. Marks: 72

N.B.:

- 1) All questions are **COMPULSORY**.
- 2) Figures to the right indicate **FULL** marks
- 3) Answers to both the sections should be written in **SEPARATE** answer books.

SECTION-I

- Q.1** What is meant by 'Ashta Aahar Vidhi Vishesh Aayatanani'? Name all 8 and explain any 4 out of them in detail. (12)
'अष्टआहारविधिविशेषायतनानि' इस संज्ञा का अर्थ स्पष्ट कीजिए । अष्टआयतनों के नाम लिखकर चार आयतन स्पष्ट कीजिए ।
- Q.2** Translate and explain the underline part. (12)
भाषांतर कीजिए और अधोरेखित भाग स्पष्ट कीजिए ।
- a) त्रीणि द्रव्याणि नात्युपयुंजीत अधिकम् अन्येभ्यः द्रव्येभ्यः तद्यथा- क्षारः पिप्पली लवणम् इति । (अत्र)चित्रकभल्लातकादि-एवंजातीयम् अपि नात्युपयोक्तव्यम् (पिप्पल्यादिद्रव्यम् अन्येभ्यः अपि अधिकम् अत्युपयोगे वर्जनीयम् इति) ।
- b) तत्राद्याः मारूतं घ्नन्ति त्रयस्तिक्तादयः कफम् । कषायतिक्तमधुराः पित्तम् अन्ये तु कुर्वते ॥
- c) रसायनतंत्रं नाम वयःस्थापनम् आयुर्मैधाबलकरं रोगापहरणसमर्थं च ।
----- भेषजं द्विविधं च तत् ।
स्वस्थस्य ऊर्जस्करं किञ्चित् किञ्चित् आर्तस्य रोगनुत् ॥
- Q.3** Write essay on following chapter. निम्नोक्त अध्याय पर लघुनिबंध लिखिए । (08)
'वैद्यकसंहिता विज्ञानीय'.
- Q.4** Write Short notes on: Any **TWO**: टिप्पणी लिखिए । (कोई भी दो) (04)
- a) सूत्रस्थाने तु वाग्भटः
b) मृगया
b) Definition of स्वस्थ

P. T. O.

SECTION-II

Q.5 a) Define Karak. Name all types of Karak and Explain any two Karak with example. कारक की व्याख्या लिखिए । कारक प्रकार लिखकर कोई भी दो कारक सोदाहरण स्पष्ट कीजिए। (06)

b) Give meaning of 'Pratyahar'. Write in detail process of 'Pratyhaar' formation. प्रत्याहार का अर्थ स्पष्ट कीजिए । प्रत्याहार निर्माण की प्रक्रिया सविस्तर लिखिए । (06)

Q.6 a) Discuss necessity of 'Samas' in Sanskrit. Write on Panchami and Saptami Tatpuruṣ Samas with Suitable example. (04)

संस्कृतभाषा में समास की आवश्यकता लिखिए । पंचमी तथा सप्तमी तत्पुरुष समास सोदाहरण स्पष्ट कीजिए ।

b) Explain Guna Sandhi Sutra with examples. गुणसंधिसूत्र सोदाहरण स्पष्ट कीजिए । (04)

c) Explain विसर्गसंधि with reference to रोरि । रोरि सूत्र के आधार से विसर्ग संधि स्पष्ट कीजिए । (04)

Q.7 Translate into Hindi or English or Marathi: भाषांतर कीजिए ।

a) 'संतोषमूलं हि सुखं, दुःखमूलं विपर्ययः' इति आह मनुः। सुखं शान्तिश्च तदा एव संभाव्यते यदा वयं संतुष्टाः स्मः । यत् किञ्चिदपि स्वकीयेन श्रमेण प्राप्नुमः यदि तस्मिन्नेव सुखानुभवं कुर्मः तदा वयं संतुष्टाः । ये खलु असंतुष्टाः ते धनलाभेऽपि अतिलोभात् अधिकं धनं प्राप्नुमः इच्छन्तः इतस्ततः भ्रमन्तः न कदापि सुखमनुभवन्ति । (04)

b) उद्यमेन हि सिध्यन्ति कार्याणि न मनोरथैः ।
न हि सुप्तस्य सिंहस्य प्रविशन्ति मुखे मृगाः ॥
न दैवमिति संचित्य त्यजेत् उद्योगम् आत्मनः ।
अनुद्योगेन तैलानि तिलेभ्यो नाप्नुमः अर्हति ॥ (04)

Q.8 Write - 'Murkhapandit Katha'. (04)

मूर्खपण्डित कथा लिखिए ।

* * * *